

III.

USMÍŘENÉ LÍTICE.

(EYME N IAΔEΣ.)

OSOBY:

Orestes.

Bůh **Foibos Apollon.**

Bohyně **Pallas Athena.**

Duch **Klytimestřin.**

Věštkyně delfská.

Sbor dvanácti Lític.

Ženy a kněžky v průvodu.

Soudcové. Hlasatel. Trubač. Lid.

Děj odehrává se nějakou dobu po ději »Oběti na hrobě«
nejprve v Delfech před chrámem Apollonovým, později v
Athenách na hradě před chrámem Atheniným.

(Místo před chrámem Apollonovým v Delfech.)

Věštkyně.

(v oděvu věštkyně, s berlou v ruce, ověněna vavřínovou ratolestí,
předstoupí před chrám, zastaví se před vchodem a modlí se).

Tou modlitbou svou ze všech bohů nejprve
ctím Zemi, první věštkyni, pak Themidu,
jež po ní druhá na matčině zasedla
tom stolci věštném, jak dí pověst. Pořadem
pak třetí s její vůlí, ne snad násilím,
se jiná dcera Země, Foiba Titanka
v něj uvázala. Ta jej dala Foibovi,
jenž po ní slove, darem, když se narodil. ¹⁾
On jezero a skály delské opustiv
a přípluv k Palladiným břehům přístavným,
sem v tuto zemi přišel, v sídla parnesská, ²⁾
a Hefaistovi synové ³⁾ ho s velikou
sem provázeli poctou, cestu klestíce

---

¹⁾ Země (Gaia) a choť její Uranos (Nebe) jsou z rodu starých bohů Titanů. Dcerou Urana a Gaie je Themis i Foiba, matka Letina, z níž zrodil se Foibos Apollon na ostrově Delu.

²⁾ Parnessos jest pohoří blíže Delf.

³⁾ Hefaistovi synové jsou Atheňané. Slovou tak podle starého krále Erichthonia neb Erechthea, jenž byl prý synem Hefaistovým.

a schůdným činíce mu kraj ten divoký.
 Však když sem přišel, s velkou úctou přivítal
 ho lid i kníže Delfos, země této pán.
 Zeus umění mu vdechtl božské, za věštce
 pak čtvrtého jej na tom stolci usadil.
 Co Zeus mu otec vnukne, hlásá Loxias.
 Ty bohy vzývám především v svých modlitbách;
 i Palladu ctím vzpomínkou, jež před chrámem
 tím sídlí, ctím i nymfy sluje korycké, ⁴⁾
 v níž ptactvo hnízdí, bozi rádi meškají.
 Jest vládcem míst těch, dobře vím, bůh Bromios ⁵⁾
 z těch dob, kdy v čelo postavil se Bakchantek
 a k smrti uštvál Penthea jak zajíce. ⁶⁾
 I zřídla Pleista, Poseidona mocného ⁷⁾
 a Dia vzývám, svrchovaný všeho zdroj,
 a na stolec již sedám, abych věstila.
 Ó dejte, aby tento vstup můj nad jiné
 byl požehnan! Nechť vstoupí, kdo tu z Hellenů
 jsou přítomni, jak určil podle zvyku los; ⁸⁾
 neb věstím v takém pořádku, jak káže bůh.
 (Vejde do chrámu. Přestávka. Pak vyrazí, zděšena a rukama chytajíc se
 zdi, z chrámu.)

4) Korycká jeskyně byla na Parnasse.

5) Bromios jest příjímí Bakchovo, Dionysovo.

6) Pentheus, král thebský, jenž bohoslužbou Bakchovou pohrdal, byl za trest uštván Bakchantkami, které ho pokládaly za zvěř.

7) Pleistos jest říčka, pramenící se blízko jeskyně korycké. - Poseidon, bůh moře, měl v chrámu Apollonově v Delfech oltář.

8) Kdo žádali si věštby, byli připouštěni do věštírny v Delfech v pořádku, stanoveném losem.

Ó hrozno říci, hrozno na to pohledět,
 co zpět mě z domu Loxiova hnalo tak,
 že chvějí se mi kolena a omdlévám.
 Ne hbitost nahou, ruka podpírá můj spěch.
 Strach v pouhé nic, ba v dítě mění stařenu.
 Když v síň jsem vešla, hojně vínky zdobenou,
 tu vidím tam, kde střed ční země kamenný,
 že sedí hříšník jakýs jako prosebník.
 Krev krápe s jeho rukou; vytasený meč
 a štíhlou olivovou drží ratolest,
 již z pokory byl ovil vínky dlouhými,
 bych zevrubně to řekla, vlnou bělostnou.
 A před tím mužem na křeslech se usadil
 a spí tam zástup ženštin, hodných podivu.
 Co dím? To nejsou ženy, nýbrž Gorgony,
 ba ani Gorgon podoby v nich nevidím.
 Již ženy jsem kdys na obraze spatřila,
 jež loupily hod Fineův; ⁹⁾ však bez křídel
 jsou tyto, černé, naskrz hnusné obludy.
 I chrápou hrozným dechu svého supotem
 a šeredné jim z očí kanou krůpěje.
 Jich šat je taký, v jakém nikdo nevchází
 ni v chrámy bohů ani v lidské obydlí.
 Ni kmene neznám, z něhož je ta družina,
 ni země, jež se honosí, že bez trestu
 to plémě živí, neželejíc péče té.
 Co dál se stát má, o to domu toho pán
 nechť sám se stará, velemocný Loxias.

9) Fineovi, králi thrackému, za trest pro spáchané zločiny uchvacovaly jídlo okřídlené obludy Harpyje.

Jest lékařem a věštcem, znalcem znamení
a jiným umí očišťovat domy jich.
(Odejde.)

(Jest viděti vnitřek chrámu, U omfalu, kamenného to středu země v
svatyni, stojí Orestes, v rukou drže nahý meč a olivovou ratolest. Kolem
něho spí na křeslech Lítice. Za Orestem objeví se Apollon s lukem a
šípky).

Apollon.

Já nezradím tě. Stále budu strážcem tvým,
ať po boku ti stojím, ať dlím daleko,
a nebudu tvým nepřátelům shovívát.
I nyní zříš, jak lapil jsem ty vzteklice.
Jsou přemoženy spánkem, děvy ohavné,
ty staré dcery Země, s nimiž nestýká
se bůh ni člověk žádný, ba ni divá zvěř.
Jen pro zlo zrodily se; proto temnoty
jsou zlé jich sídlem pod zemí a Tartaros.¹⁰⁾
Jich lidé se i bozi štítí olympští.¹¹⁾
Však přece prchej, neklesaje na myslí.
I po širé tě honit budou pevnině,
až bloudit budeš v různých země končinách,
i po moři a výspách, vodou oblitých.
Jsa štván tou trýzní, neumdlévej před časem;
až v Palladino však se město dostaneš,¹²⁾
tam staň a starý její obraz obejmí.

-----
¹⁰⁾ Tartaros, místo v podsvětí, kde trestáni byli po smrti hříšníci.

¹¹⁾ Hora Olympos byla sídlem bohů.

¹²⁾ Město Pallady Atheny jsou Atheny.

Tam soudců tvého činu se nám dostane,
a přímluvou svou nalezneme prostředek,
jímž docela tě těchto útrap zbavíme.
Vždyť já jsem přemluvil tě k vraždě matky tvé.

Orestes.

Ó vládce Apollone, víš, co káže ti
tvá povinnost; však hled' též, bys to vyplnil.
Že přispět můžeš, za to ručí tvoje moc.

Apollon.

Jen důvěřuj v to, nepodléhej obavám!
Ty, synu téhož otce, krvi bratrská,
ó Herme, střež ho! Buď dle svého úřadu
mu průvodčím a ved' mi mého svěřence!
Zeus těch, jichž zákon nechrání, ctí posvátnost,¹³⁾
když mezi lid se berou v dobrém průvodu.

(Orestes zastrčí meč, odloží prosebnickou ratolest v chrámě a odejde.
Apollon zmizí.)

Duch Klytimestřin

(vystoupí ze země).

Aj, spěte si jen! Co je do vás, spíte-li?
Já před jinými stíny vaší vinou tak
sem zneuctěna; neboť mezi mrtvými
mne stále stíhá hana, že jsem vraždila,
a s hanbou od nich prchám. Ohlašuji vám,
že těžce na mne žaloba jich doléhá.

-----
¹³⁾ Slovy těmi míněni jsou prosebníci.

Tak strašně od svých pokrevných jsem trpěla,
 a přec se nikdo z bohů pro mne nehorší,
 ač vražednou jsem rukou padla synovou.
 Nuž pohleď na mé rány zrakem duše své;
 neb ve spaní duch jasně vidí, ve dne však
 mu není dáno dohlédnouti daleko,
 Vždyť hojných jste se nahltaly darů
 mých a neopojných, vína prostých obětí;
 i slavné žertvy na krbu svém v nočních tmách,
 v čas, jiným bohům nezvyklý, jsem pálila.
 To vše, jak vidím, pošlapáno vámi v prach.
 On jako srnec unikl a zmizel vám
 a k tomu zprostřed tenat lehkým vymrštil
 se skokem, z vás pak smích si strhl pošklebný.
 Ó slyšte - neboť mluvím pro klid duše své -
 a rozvažte to, bohyně vy podzemské!
 Já, Klytimestra, ve snu vás tak vyzývám.

(Sbor stená.)

Jen stenejte! Však muž ten prchl daleko;
 neb přátele má mnohem lepší nežli já.

(Sbor stená opět.)

Spíš tvrdě! Nemáš soucitu s mým trápením.
 Můj vrah však prchl, vrah své matky, Orestes.

(Sbor stená opět.)

Aj, spíš a úpíš! Což se rychle nevzchopíš?
 Což jinou jakou práci máš než konat zlo?

(Sbor opět úpí.)

Dva mocní spiklencové, spánek s únavou,
 té děsné sani všecku sílu odňali.

(Sbor úpí dvakrát.)

Proní Lítice

(ze Spaní).

Chyť ho!

Druhá Lítice.

Chyť ho!

Třetí Lítice.

Chyť ho!

Čtvrtá Lítice.

Chyť ho!

Náčelnice sboru.

Pozor!

Duch Klytimestřin.

Zvěř stíháš ve snách, štekáš jako lovčí pes,
 jenž ani ve snu nenechává honění.

Co činiš? Vstávej, nepodléhej únavě,
 viz, co ti ušlo, když tě spánek přemohl!

Nechť zamrzí tě spravedlivá výčitka,
 jež jako osten bodá srdce rozvážných.

Jen krvavým svým dechem na něj doléhej,
 i žárem trav ho, kterýž sálá z útrob tvých,
 a druhou honbou stíhej ho a udolej.

(Zmizí.)

Náčelnice sboru

(budí Lítici, spící vedle ní).

Vzbuď, vybuď ty tuto, jako tebe budím já.
 Spíš? Vstávej, protrhni se ze sna! Vizme již,
 zda jest snad klamem tohoto snu předtucha.

První Lítice.

(Náčelnice druhého polosboru.)

Je zle, družky, zle! Ach, strast stihla nás!

Náčelnice sboru.

Ba hojnou strast jsem snášela a nadarmo!

První Lítice.

Ach, ach! Hořká strast, ach, ach, nesmírné
nás zlo zastihlo!

Zvěř z tenat našich vyvázla a uprchla.

Náčelnice sboru.

Sen zmohl mě, a můj lov ztracen jest!

První Lítice.

Náš lov vyrval jsi nám ty, Diův syn! ¹⁴⁾

Náčelnice sboru.

A mlád jsa, zneuctil jsi staré bohyně.

První Lítice.

Ten muž, prosebník, jenž zle k rodičům
se měl, matčin vrah,
ten hříšník, ctěn a vzat nám tebou, ač jsi bůh.

Náčelnice sboru.

Zda řekne kdo, ten že čin spravedliv?

-----
¹⁴⁾ Míněn jest Apollon.

První Lítice.

Ta výtka, jež mne ve snu stihla, do srdce
a v hruď bodla mě tak bolestně,
jak hrot, kterým spřež svou vozka pohání.

Náčelnice sboru.

Tak krutý mráz, ledový
pojal mě, jak by kat
mne nelítostný bičoval.

První Lítice.

Tak počínají si ti bozi novější.
V jich moc dostal se i Práva trůn,
a ten všude jest
již krví potřísněn.

Náčelnice sboru.

Ba zřítí lze, jak i ten
země střed pokálen
je děsné vraždy poskvrnou. ¹⁵⁾

Sbor.

On z vlastní vůle, z vlastního i popudu
si krb poskvrnil
svatyně, ač je věštcem,

-----
¹⁵⁾ Středem země míněn jest omfalos v chrámě delfském.

že kryl smrtelných a tím porušil
řád božský, maře moc starých Moir.¹⁶⁾

Mně ublížil, a toho přece nespasí.
Neb ten ztracen jest,
prchne-li třeba pod zem.
Je klat pro vraždu a mstou někdo zas
ho jiný za ten hřích postihne!

Apollon

(objeví se v chrámě).

Ven, poroučím vám, z chrámu toho jděte hned
a odklid'te se ze svatyně věštecké!
Sic okřídlená zmije tato stříbrná
tě uštkne, vymršťena zlatou tětivou,
že černou pěnu chrlit budeš z bolesti
a vrhnout nalokané krve chuchvalce.
Vám nesluší se v tomto domě prodlévat,
než tam, kde vraždy dějí se hlav stínáním,
kde za trest oči loupí, tam, kde plodivou
i sílu ničí kleštěním, kde mrzačí
a kamenují, tam, kde hrozně bědují,
kdo vráženi jsou na kůl. Zdali chápete,
jak děsné hody jsou vám pochoutkou a proč
se bohové vás štítí? Všecka podoba
to vaše jeví. V sluji krve lačného
by lva spíš měly bydlit také ohavy,
ne hnusem kálet skvostnou tuto věštírnu.
Již j děte, bez pastýře dál se berouce;
neb toho stáda nikdo z bohů nemá rád.

-----
¹⁶⁾ Moiry jsou Sudičky.

Náčelnice sboru.

Ó vládce Apollone, poslyš také nás!
Tím činem nejsi pouze spoluvinen, ty
jsi sám vše spáchal, vším jsi vinen samotem.
(Sbor vyjde z chrámu.)

Apollon.

A kterak? Tolik volno jest ti povědět.

Náčelnice sboru.

Sklát matku rozkázal jsi tomu cizinci.

Apollon.

Lstí otce pomstít jsem mu rozkázal. Nu což?

Náčelnice sboru.

Pak ochranu jsi čerstvé vraždy na se vzal.

Apollon.

Ba kázal jsem mu, by se v dům můj utekl.

Náčelnice sboru.

A tu nás, jeho průvodkyně, hanobíš?

Apollon.

Však v tento dům vám vstupovati nesluší.

Náčelnice sboru.

Vždyť uložena jest nám tato povinnost.

Apollon.

Ký jest to úřad? Chlub se touto krásnou ctí!

Náčelnice sboru.

Ty, kdo svou matku skláli, štveme z domova.

Apollon.

A což pak ženy, které muže zabily?

Náčelnice sboru.

To není vlastní, rodné krve prolítí.

Apollon.

Což bez ceny jest, pranic svazek neváží,
 jež Zeus a Hera, ¹⁷⁾ strážci sňatků, žehnali?
 I Kypridu ¹⁸⁾ tím slovem nectně hanobíš,
 jež smrtelníkům skýtá slasti největší.
 Neb sňatek, ženě souzený i mužovi,
 jsa právem chráněn, přísahy je světější.
 Kdo navzájem se vraždi, oněm shovíváš
 a netresceš jich, s hněvem na ně nehledíš,
 i nemáš, tvrdím, práva stíhat Oresta.
 Neb zřím, že jedna věc tě hněte přespříliš,
 však k druhé že se zřejmě chováš mírněji.
 Co právem, bohyně tu Pallas rozhodne.

-----
¹⁷⁾ Hera byla choť nejvyššího boha Día.

¹⁸⁾ Kypris jest bohyně lásky Afrodite.

Náčelnice sboru.

Však nespustím se nikdy muže tohoto.

Apollon.

Nuž stíhej ho jen, lopoť se proň ještě víc!

Náčelnice sboru.

Jen nezlehčuj svým slovem mého úřadu!

Apollon.

Ba ani bych si nepřál mít ten úřad tvůj.

Náčelnice sboru.

Vždyť velkou mocí slyneš v radě Diově.
 Však já, jsouc poháněna krví matčinou,
 štvu dále toho muže, až jej potrestám.

Apollon.

Já pomoc skytnu svěřenci i ochranu.
 Hněv prosebníkův hrozně stíhá člověka
 i boha, jestliže ho zradil vědomě.

(Apollon zmizí. Sbor odkvapí).

Proměna.

(Místo na hradě athénském. Uprostřed chrám Athenin, před ním její socha a oltář.)

Orestes

(přikvapí, klesne před sochou Atheninou na kolena a obejmě ji).
 Ó Atheno, má kněžno, rozkaz Loxiův
 mne vede k tobě. Přijmi vlídně vinníka

Mámť ruce čisté, netřeba mi smývat krev.
 Již oslabil a setřel moji poskvrnu
 styk s lidmi jinde, v obydlích i na cestách,
 když po souši i po moři jsem putoval.
 Dle Loxia věšteckého příkazu
 v dům tvůj jsem přišel. U tvé sochy, bohyně,
 zde prodlévaje, vyčkám soudu skončení!

Sbor

(kvapem přichází, člen po členu).

Náčelnice sboru.

Hle, tu je stopa muže toho patrná,
 i jdi, kam nemá vedou tě ta znamení.
 Tak, jako po raněném srnci slídí pes,
 i my dle stop ho sledujeme krvavých.
 Již těžce dýše úmornou tou lopotou
 má hrud'; neb prošla jsem již každý země kout.
 I přes moře jsem bezperutným přenesla
 se letem, stíhající ho, rychle jako loď.
 A nyní zde se kdesi schoulen zdržuje.
 Puch lidské krve vane ke mně lahodný.

První Lítice.

Hleď, hleď kolem! Vše, co zříš, prohledej!
 Ať mstě neprchne ten vrah matky své!

Druhá Lítice.

Zde sám jest! K soše nesmrtelné bohyně
 se té přivinul a jí chráněn jest,
 i chce pro viny tu své k soudu stát.

Třetí Lítice.

To není možno! Prolitou krev mateřskou,
 jež ztropila - žel, ó žel! -
 již zem, kterou prach již vssál, nelze smýt.

Čtvrtá Lítice.

Však tím mi za to budeš pykat, za živa
 že z žil budu tvých ti ssát rudý mok.
 Kéž ty děsný nám tento kvas vystrojíš!

Pátá Lítice.

A zmořím, odvleku tě pod zem živého.
 Trpkou tam matky své si smrt odpykej!

Šestá Lítice.

I spatříš, kdokoli se z lidí provinil,
 že trest vyměřen
 mu tam případný, ať bůh nebo host
 ten, jemuž křivdil, nebo drazí rodiče.

Sedmá Lítice.

Jest velkým soudcem lidí Hades v podsvětí.
 Vše zří, do knihy
 pak vše paměti si své vpisuje.

Orestes.

Jsem mnoha strastmi vyučen a proto vím,
 kdy k čemu chvíle, kdy se sluší promluvit,
 a rovněž tak, kdy mlčet. V této věci však

mi ozvati se kázal moudrý učitel.
 Krev na mých rukou vybledla a usýchá,
 a smyta jest již skvrna vraždy matčiny.
 Neb u ohniska boha Foiba shlazena
 jest ještě čerstvá krví selat očistnou,¹⁹⁾
 a dlouho trvalo by, kdybych vyčítal,
 co lidí se mnou obcovalo bez škody.²⁰⁾
 I vzývám nyní zbožně ústy čistými
 té země paní, Athenu, by na pomoc
 mi přispěla. Neb takto získá bez boje
 mne sama i mou zemi i lid argejský,
 jenž v pravdě věrným vždy jí bude spojencem.
 Však ať již mešká v krajích země libyjské
 kdes u tritonských proudů, rodné řeky své,²¹⁾
 buď v klidu sobě hovějíc neb krácejíc
 a pomáhajíc přátelům, ať flegerskou²²⁾
 pláň přehlíží jak chrabrý šiků velitel:
 kéž přijde - slyšíť, bohyní jsouc, z dále též
 můj hlas -, by zbavila mě toho trápení.

Náčelnice sboru.

Ni Apollon ni velká Athenina moc
 tě neuchrání, nýbrž zhyneš opuštěn
 a nezakuse žádných v srdci radostí.

-----

¹⁹⁾ Krví selat očišťování byli vrahové.

²⁰⁾ Po tomto verši je v rukopisech verš nepravý: »Čas všecko oslabuje,
 stárna spolu sám.«

²¹⁾ U jezera nebo řeky Tritona v Libyi (v Africe) prý se Athena narodila.

²²⁾ Na pláni flegerské bojovala prý Athena s Giganty.

Ty stíne, pastvo pro zlobohy bezkrevná,
 ty ani neodpovíš, ale pohrdáš
 mým slovem, ač jsi za žertvu mi odchován?
 Ne u oltáře zabit, živ mne pohostíš!
 A nyní píseň, jež tě spoutá, uslyšíš.

Nuže dejme si ruce a zaveďme rej,
 když děsný ten zpěv
 se líbí nám zpívat a hlásat,
 jak plní svůj úřad, jenž nad lidmi byl
 jí svěřen, družina naše.
 Jest naší to chloubou, že vždycky náš soud
 je spravedliv. Kdo
 je čist a čisté má ruce,
 ten jist je, že náš ho nestihne hněv
 a bez pohrom životem kráčí.
 Však jestliže hřích kdo spáchal, jak ten,
 a krvavé ruce své skrývá,
 tu svědkyně těm, jež zastihla smrt,
 jsme hodnověrné, a pokutu vrah
 nám přísně splácí svou krví.

(Sbor se mezitím seřadil v kolo. Při následující písni tančí kolem Oresta.)

Sbor.

Matko, jež s mě zrodila,
 abych pomstou stíhala
 zesnulé i živé, matko Noci, slyš!
 Neboť Letin rozenec²³⁾
 zbavuje mě práv mých čestných

-----

²³⁾ Letin zrozenec jest Apollon.

tím, že toho vyrval mi
uprchlíka, kterýž kát
má se za krev matčinu
Komu smrt souzena,
slyš ten zpěv, plodící
hrůzu, šílenost děsnou,
píseň Lític slavnostní,
nelahodnou, vížící
duši, muka smrtelných.

Neúprosná bohyně
osudu tu povinnost
na věčné mi časy dala údělem,
abych ze smrtelných ty
stíhala, kdo páší vraždy
zlovolně, až v podsvětí
sejdou; však jim ani smrt
nezjednává svobody.
Komu smrt souzena,
slyš ten zpěv, plodící
hrůzu, šílenost děsnou,
píseň Lític slavnostní
nelahodnou, vížící
duši, muka smrtelných.

Jak jsme se zrodily, vložena povinnost tato
na naše bedra; však k bohům se nesmíme
blížít.

Nikdo neslaví s námi
hodů; v bílé se odívat roucho mi dopřáno není
ani při slavnostech dlít.

Štěstí rodin ničit, jest
úkol můj. Domáci
sklál-li vrah přítele,
za ním hon konáme;
ať je sebe silnější,
přec čerstvou ho ranou hubíme.

Bohy se snažíme sprostít té péče a volnost
zjednat jim, plníce prosby, jež k pomstě nás
zovou.

Soud jim netřeba konat.
Vrahů krvavé plémě a ohavné za hodno nemá
Zeus, by s ním se stýkalo.
Štěstí rodin ničit, jest
úkol můj. Domáci
sklál-li vrah přítele,
za ním hon konáme;
ať je sebe silnější,
přec čerstvou ho ranou hubíme.

Lidská sláva, k nebesům hrdě se pnoucí,
do prachu zemského klesá a s potupou mizí,
napadne-li ji a děsným ji obklíčí rejem
tento černorouchý sbor.
Mocný skok učiním;
těžký krok nohy mé
vraha v tyl zasáhne.
Klesne tíhou béd,
vrátkým prchaje krokem.

Zhoubným bludem není si vědom, že padá.
V takovou mrákotu halí ho poskvřna hříchu.

Dům jeho obestřen černými stíny, jež vrhá
na něj lidu hojný stesk.

Mocný skok učiním;
těžký krok nohy mé
vraha v týl zasáhne.
Klesne tíhou běd,
vrátkým prchaje krokem.

Toť jisto: pomsty obratné
jsme plnitelky, činů zlých
jsme pamětlivé, přísné
a neúprosné k smrtelným.
Je v nevážnosti, v neúctě
náš úřad; bohů daleky
jej ve tmách ztuchlých konáme, kam pro živé
i mrtvé cesta příkrá jest a neschůdná.

Kdo ze smrtelných nechvěje
se hrůzou, kdo se nebojí,
když o úkolu slyší,
jenž Sudičkami prisouzen
jest nám a bohy potvrzen?
Mám dosud čestný, pradávný
svůj úřad. Nejsem v neúctě, ač sídlo mé
jest v zemských hlubinách a temnu bezslunném.

Athena

(vystoupí kvapně se strany.)

Hlas, na pomoc mě zvoucí, zdáli slyšela
jsem u Skamandra,²⁴⁾ když jsem půdu v držení

-----
²⁴⁾ Skamandros jest řeka v Trojí.

svě brala, kterou vévodové achajští
a knížata, díl značný země dobyté,
mi přidělili navždy v plné vlastnictví;
byl dar to, synům Theseovým vybraný.²⁵⁾
A odtamtud jsem přišla bystrou nohou sem;
ne křídla, aigis má mě nesla vlající.²⁶⁾
Však zvláštní hosty v zemi zřím, a pohled ten
ne hrůzu, ale úžas ve mně vzbuzuje.
Kdo jste? Vás všech se takto táži společně;
i cizince, jenž k soše mé se utekl,
i vás, jež žádným tvorům nejste podobny.
Ni mezi bohyněmi bozi nezří vás,
ni lidské není rovna vaše podoba.
Však křivé jest a daleko vší slušnosti,
když pro nesličnost jiného kdo hanobí.

Náčelnice sboru.

To vše ti krátce povím, dcero Diova.
Jsme hrozná dcery Noci; dole pod zemí,
kde byt náš, kletby bohyněmi sloveme.

Athena.

Již znám váš rod i jméno, jímž se zovete

Náčelnice sboru.

A zvíš též brzo, jaký čestný úřad mám.

-----
²⁵⁾ Theseovi synové, Akamas a Demofon, vévodové athenští, účastnili se také války trojské.

²⁶⁾ Aigis jest zvláštní šupinaté a volné roucho s hlavou Gorgoninou uprostřed, které pokrývalo prsa Athenina. Po tomto verši je v rukopisech podvržený verš: »a bujní hřebci, zapražení v tento vůz.«

Athena.

Nuž pověz mi to jasně, bych to zvěděla.

Náčelnice sboru.

Ty, kdo jsou vrahy lidí, štveme z domova.

Athena.

A kde ten útěk vrahův konce dochází?

Náčelnice sboru.

Až tam, kde žádné radosti mu nesvítá.

Athena.

Zda tomu také hrozíš honbou takovou?

Náčelnice sboru.

Vždyť odvážil se matku svoji zavraždit.

Athena.

Snad bál se hněvu někoho, kdo nutil ho?

Náčelnice sboru.

Co mocně tak by k vraždě matky dráždilo?

Athena.

Jsou dvě tu strany; jednu jen jsem slyšela.

Náčelnice sboru.

Však nepřijme ni neuloží přísahy.²⁷⁾

Athena.

Chceš slout spíš spravedlivou nežli vsutku být.

Náčelnice sboru.

Jak to? Jen pověz! Neboť slyneš moudrostí.

Athena.

Co křivdou, nesmí zvítěziti přísahou.

Náčelnice sboru.

Nuž vyšetřuj a přímo rozřeš tuto při.

Athena.

Což svěříte mi rozřešení žaloby?

Náčelnice sboru.

Proč ne? Mám úctu k tobě a jsi hodna jí.

Athena.

Jak na to odpovědět hodláš, cizince?
Svou vlast mi nejprv jmenuj, rod a osudy

-----

²⁷⁾ Ani nebude chtít přísahati, až mu to uložím, že matky nezabil, ani nebude od nás žádati přísahy, že ho žalujeme právem; neboť činu nelze popřít. Naráží se tu na athenské zvyky soudní.

a potom braň se proti této žalobě,
ač utekl-li jsi se k soše mé a dlíš
tu při mém krbu, že v své právo spoléháš,
jsa prosebníkem ctihodným, jak Ixion.²⁸⁾
Nuž na to na vše jasnou dej mi odpověď!

Orestes.

O Atheno, má paní, těžké starosti
tě nejprv zbavím, již jsi vyřkla naposled.
Já nežádám si očisty a nemeškám
zde u tvé sochy s rukou krví zbrocenou.
A toho důkaz podám tobě bezpečný.
Jest zákon, že má mlčet ten, kdo poskvrněn
je vraždou, dokud, dokud rukou nezropí
mu někdo krví útlých selat očistnou.
již dávno v jiném domě krví zvířecí
i proudnou vodou byl jsem takto očištěn.
Tím slovem sprost'uji tě této starosti,
a brzo se též dovíš o mém původu.
Jsem Argejský. Znáš dobře mého otce. Jest
to Agamemnon, vůdce lodní výpravy,
s nímž v záhubu jsi vrhla město Ilion.
Byl stížen smrtí neslavnou, když navrátil
se domů. Žena černé duše, matka má,
ho sklála, lstným ho zahalivši osidlem,
jež svědkem bylo vraždy, v lázni spáchané.
I vrátil jsem se - byl jsem před tím vyhnancem -

-----
²⁸⁾ Ixion, zavraždil svého tchána, utekl se jako první prosebník k Diovi
a byl od něho očištěn.

a zabil jsem svou matku - toho nezapru --,
bych vraždou ztrestal vraždu otce drahého.
A tím je spolu se mnou vinen Loxias;
neb muky, jimiž hrozil, kdybych nepomstil
se nad vinníky, ostnem byly duši mé.
Ty rozsud', zda jsem jednal po právu či ne.
Bud' soud tvůj jakýkoliv, já se spokojím.

Athena.

Však míní-li kdo, že je těžko člověku
v té věci soudit, ani mně se nesluší
v tom prudkém sporu o vraždu být rozhodčím
a zvláště když v dům můj, očistě se podrobiv,
jak prosebník jsi přišel čist a neškodný,
a nevaďe ni městu, budíš soucit můj.
A ty zas pro jich úřad těžko odmítnout;
neb nedojdou-li v této věci vítězství,
tu z hněvu na tu půdu jed svůj vychrlí,
jenž zplodí v zemi této hrozný, zhoubný mor.
Tak má se věc ta. Obé těžkost působí:
ať zůstanou, ať odmítnu je, vzbudím hněv.
Však na nás vznesena jest tato rozepře,
a proto soudce zjednám, dbalé přísahy
a řádu, kterýž pro čas všechno stanovím.
Vy svědectví si opatřte a důkazy,
jež podporou by sporu byly přísežnou.
Já z občanů svých nejlepší si vyvolím
a přivedu je, aby o tom rozhodli
dle pravdy, svědomitě přísah šetříce.

(Odejde.)

Sbor.

Převrat nyní způsobí
 nové řády, dojde-li
 věc a zločin matčina
 toho vraha vítězství.
 Tento čin
 všecky lidi pobídne
 k lehkovážným podnikům.
 Z rukou vlastních dětí mnoho
 hořkých, opravdových ran
 hrozí příště rodičům.

Nebude již Vzteklic hněv,
 smrtelníky střehoucích,
 stíhat těchto zločinů.
 Každou vraždu připustím.
 Leckdo pak,
 bližních žele pohromy,
 pozná, že jsme ustaly,
 upustily od svých lopot
 K neúčinným nebožák
 lékům marně poradí.

Nikdo také nežaluj,
 až ho potká neštěstí,
 nenaříkej v slova ta:
 »Ó kde jest
 pomsta, kde je Lític soud?«
 Takto otec leckterý
 brzo bude tkát i máť,
 čerstvou ranou stížená.
 Vždyť je v troskách pomsty chrám.

Bývá leckdy prospěšna
 bázeň; v duši bytovat,
 její být má strážkyní.
 Dobře jest,
 rozvahu-li budí strach.
 Nechová-li v srdci kdo
 bázně, celé občanstvo
 nebo jednotlivec, jak
 úctu měl by před právem?

Nepřej si ni v nekázni
 ani v jařmu otrockém
 býti živ.
 V pravé co míře, to vždycky bůh schválí, ač jinak
 soudívá různě.
 Shodný s tím je výrok můj,
 myslí že bezbožné pravým je dítětem pych.
 Z rozvahy vzniká
 však štěstí, které každému
 žádoucí jest a milé.

Tou ti vůbec radou jsem:
 v úctě oltář práva měj,
 ze zisku
 bezbožnou nohou ho šlapati nechtěj,
 sic za to neujdeš trestu;
 nemine tě odplata.
 Proto ať každý svých rodičů posvátnost ctí
 s velikou úctou,
 a hosta, kterýž zavítal
 do domu, nechť si váží.

Kdo z dobré vůle, nenucen, je spravedliv, se štěstím se nemine

a nikdy do úplné zkázy nepadne.

Však kdo se směle vzpírá těmto příkazům,
ten jednou jako plavec, kterýž hojný lup
si veze, bude nucen plachty lodi své
spustit, až bouře udeří
do praskajících ráhen.

I vzývá bohy, v strašlivý jsa stržen vír;
nikdo však ho neslyší,
ba bůh se jeho odvážnosti vysmívá,
když zří, jak malomocen v těžké pohromě,
jíž netušil, z vln nemůže se vynořit.
Když na úskalí práva jeho dřívější
narazí štěstí, zahyne
neželen, zapomenut.

(Vyjde Athena, provázena zástupem starších občanů; s ní jde hlasatel a trubač. občané usednou po obou stranách oltáře před sochou Atheninou. Athena postaví se doprostřed, Orestes a sbor každý na jinou stranu. Kolem nastaví se athenský lid.)

Athena.

Svůj úřad konej, hlasateli, zdržuj lid!
Nechť lidským dechem oživena, zazvučí
až k nebi pronikavá trouba tyrrhenská ²⁹⁾
a znamení dá lidu mocným hlaholem!
Jest shromážděn již plně tento soud i buď
již ticho! Nechať sezná moje zřízení

-----
²⁹⁾ Tyrrhenové prý první sestrojili troubu.

i celé město pro všecken čas budoucí
i tento sbor; by správně při tu rozřešil.

(Hlasatel zatlačuje lid od místa soudu. Trubač zatroubí. Vedle Oresta objeví se Apollon.)

Náčelnice sboru.

Ó vládce Apollone, svých si věcí hled'
a pověz nám, co tobě do té věci jest?

Apollon.

I jako svědek přišel jsem - neb tento muž
i prosebníkem po právu i chráněncem
jest mého krbu, já ho z vraždy očistil -
i jako spolu žalovaný. Zavinilť
jsem vraždu jeho matky. Ty však zahaj při
a podle svého rozumu ji rozhodni.

Athena.

Vy máte slovo! Takto zahajuji při;
neb řádně může objasnit věc žalobník,
když od počátku první o ní vyloží.

Náčelnice sboru.

Jest mnoho nás, však stručná bude naše řeč.
A ty nám odpovídej, slovo za slovo.
Nuž pověz nejprv, zda jsi zabil matku svou?

Orestes.

Ba zabil! Toho nezapírám nikterak.

Náčelnice sboru.

Již v jednom ze tří zápasů jsem vítězem. ³⁰⁾

Orestes.

Již honosíš se, ač jsem dosud nepadl?

Náčelnice sboru.

Však třeba ti též říci, jak´s ji zavraždil.

Orestes.

I to ti řeknu. V hrdlo vrazil jsem jí meč.

Náčelnice sboru.

Kdo přemluvil tě k tomu, kdo ti poradil?

Orestes

(ukazuje na Apollona).

On věštbou svou, a též mi toho svědkem jest.

Náčelnice sboru.

Jak? Věštec ten tě k vraždě matky navedl?

Orestes.

A dosud nelituji této příhody.

Náčelnice sboru.

Však jinak budeš mluvit, stihne-li tě soud.

Orestes.

Můj otec, doufám, z hrobu pošle přispění.

Náčelnice sboru.

Jen doufej v mrtvé, když jsi matku zavraždil.

Orestes.

Vždyť dvojí byla poskvrněna úhonou.

Náčelnice sboru.

Co míníš? Pouč o tom tyto soudce své!

Orestes.

Že zabila mi otce, vraždíc manžela.

Náčelnice sboru.

Však ty jsi živ, ta smrtí hříchu sprostěna.

Orestes.

Proč jí jsi tedy nestíhala za živa?

Náčelnice sboru.

Muž, jehož sklála, nebyl krevně spřízněn s ní.

Orestes.

Já jsem však krví mateři své příbuzen?

Náčelnice sboru.

Což, ohavníku, nechovala pod srdcem
tě svým? Což drahou krev své matky zapíráš?

-----
³⁰⁾ V zápase podléhal ten, kdo byl třikrát povalen

Orestes.

Již ty mi, Apollone; vydej svědectví
a vylož, zdali právem jsem ji zavraždil.
Že spáchal jsem to, nezapírám. Pravda to.
Však rozhodni, zda právem prolil jsem tu krev či ne dle
tvého soudu, bych to řekl těm.

Apollon.

Vám, velebnému soudu Atheninu, vše
dle pravdy povím, věštcem jsa lhát nebudu.
Nic na věštném jsem stolci nikdy nehlásal
ni o muži ni ženě ani o městu,
co nepřikázal otec Olympanů Zeus;
i radím, byste uznali, jak závažná
to omluva, a dbali vůle otcovy.
Neb nad přísahu vaši mocnější jest Zeus.

Náčelnice sboru.

Jak pravíš, Zeus ti vnukl, abys takovou
dal věštbu Orestovi, že má otcovu
smrt pomstít, matky nikterak si nevážit?

Apollon.

Vždyť více váží, zahyne-li vzácný muž,
jenž od Dia byl poctěn žezlem královským,
a k tomu rukou ženy, ne byv zdaleka
snad prudkým šípem Amazonky zastížen,
než tak, jak řeknu, Pallado i soudcové,
již věc tu máte hlasy svými rozhodnout.
Když s výpravy se totiž vrátil, pořídív
dost šťastně celkem, vlídnou řečí vítala

ho choť a koupel poskytla mu ve vaně
a konečně naň roucho vhodila, když z té
již lázně vystupoval; v skvostný, obšírný
pak šat ten muže zapletla a zabila.
Tou smrtí tedy, jak jsem vám ji vyprávěl,
muž zhynul velevzácný, loďstva vévoda.
A tak jsem ženu tuto vylíčil, by lid,
jenž o při této soudit má, se popudil.

Náčelnice sboru.

Smrt otcovu Zeus cení výš dle řeči tvé,
a sám přec spoutal otce, Krona starého.³¹⁾
Zda srovnává se s tímto to, co tvrdíš ty?
Vás za svědky si беру, že to slyšíte.

Apollon.

Ó ohavné vy stvůry, bohům protivné,
vždyť pouta možno sejmout; to lze odčinit,
a přemnoho je k vyproštění prostředků.
Však člověka, když zemřel a když jeho krev
vssál prach, již nijak není možno vzkřísiti.
Můj otec pro to nenalezl říkadel;
vše jiné řídí, pořádá dle vůle své
a jeho síla nijak nezná únavy.

Náčelnice sboru.

Jak můžeš tedy hájit ho, by vyvázl?
Když prolil krev své matky, s níž je soukrevný,

-----
³¹⁾ Krona, otce svého, jenž děti své pojídal, Zeus spoutal, svrhl s trůnu a s ostatní mi Titany uvrhl v podsvětí.

jak v Argu bude bydlit v domě otcově?
Zda přístupny mu budou lidu oltáře,
zda z družstva podá mu kdo vody svěcené? ³²⁾

Apollon.

I to ti přesné vyložím a poslyš, jak.
Ne matka plodí bytost, zvanou dítětem,
než pěstí pouze čerstvě vsetý zárodek.
Jen otec plodí. Ta jak družka druhu plod
mu přechovává, bůh-li jí ho nezmaří.
I podám ti též důkaz toho tvrzení.
Lze otcem se stát bez matky. ³³⁾
Zde na blízku máš pro to svědka, olympského Dia dceř,
jež z hlavy kdys se narodila otcovy
a není vypěstěna v lůna temnotách,
jsouc plodem, jehož žádný bůh by nezplodil.
Však já i jinak, Pallado, seč síly mé,
tvé město mocným učiním i národ tvůj,
i tohoto jsem poslal k tvému ohnisku,
by tobě věrným stal se na veškeren čas,
bys za spojence získala si, bohyně,
i jej i jeho dorost, ve spolku pak tom
by věčně pozdní trvalo též potomstvo.

Athena.

Již káži těmto, aby podle svědomí
a pravdy hlasovali. Dost je řečí již.

-----
³²⁾ Družstvy míní se družstva rodová, fratérie, jež konaly jisté společné oběti. Vrah byl od úkonů náboženských vyloučen.

³³⁾ Athena zrodila se podle pověsti z hlavy Diovy bez matky.

Náčelnice sboru.

Jsou vystříleny od nás šípy veškeré,
i čekám, kterak rozhodnuta bude pře.

Athena.

Co učiním, bych vaši hany nedošla?

Apollon.

Již víte, co jste zvědět měli. Hlasujte,
však v srdci dbejte, přátelé, své přísahy.

Athena.

Mé zřízení již poslyš, lide attický,
jenž o prolité krvi první konáš soud.
I v příštích časech stále bude trvati
ta rada soudců v Aigeově národě.³⁴⁾
Tam chlumeck zříte, kde byl tábor Amazon
a sídlo; záštím k Theseovi planouce,
sem přitrhly a nový hrad ten vysoký
si proti mému hradu tehdy vztyčily.³⁵⁾
Že Areovi konaly své oběti,
jest skála ta i chlumeck Areovým zván.
Tam ve dne v noci křivdám bude brániti
i úcta lidu posvátná i sourodý

-----
³⁴⁾ Aigeus byl starý král attický.

³⁵⁾ Amazonky přitrhly do Athen proti králi Theseovi snad proto, že jednu z nich, Antiopu, zajal a s sebou odvedl. Mluví se tu o zřízení tak zvaného Areopagu, hrdelního to soudu, jenž zasedal na pahorku boha Area.

s ní strach když řádu sama obec nezmění.
 Kdo čistou vodu hnusným kalem znečistí
 a bahnem, ten ji nikdy pitnou neshledá.
 Svým občanům pak radím ctíti vládu tu,
 jež není ani bezvládním ni otroctvím,
 a nevymítat z města vše, co budí strach.
 Neb kdo je z lidí v kázni živ, jsa bázně prost?
 Bud' právem úctu ve vás vznešený ten soud,
 a bude země vaší spasnou záštitou
 i města, jaké žádný nemá smrtelník
 ni v skythských ani v Pelopových krajinách.³⁶⁾
 Tak zřizuji ten zisku nepřístupný soud,
 i ctihodný i přísný; v klidném může snu
 si hovět země, bdí-li nad ní strážce ten.
 Tou dlouhou řečí nabádala občany
 jsem svoje pro budoucnost. Nyní povstaňte
 a hlasy odevzdejte, rozsuďte tu při
 své pamětlivi přísahy! Již dosti slov!

(Soudcové přistupují k oltáři; každý běře po kaménku a vhaduje je do
 jednoho z osudí, stojících na oltáři.)

Náčelnice sboru.

Však jsem vám radou, příkoří nám nečinit;
 sic hořce stihne zemi naše družina.

Apollon.

A já vám káži v úctě chovat Diovy
 i moje věštby, nemařit jich ovoce.

-----
³⁶⁾ Pelopovy krajiny jsou Peloponnes; Skythie byla severně od Černého moře.

Náčelnice sboru.

Pře krvavé se neoprávněně ujímáš,
 a věštecký tvůj stolec bude znesvěcen.

Apollon.

Můj otec též svým rozhodnutím pochybil,
 když Ixion ho prosil, první vražedník?³⁷⁾

Náčelnice sboru.

Ba ovšem. Jestliže však svého nedoжду
 tu práva, hořkým budu hostem zemi té.

Apollon.

Však ty jsi v nevážnosti nejen u nových,
 než u starších též bohů. Zvítězím tu já!

Náčelnice sboru.

I v domě Feretově již jsi jednal tak,
 když s Moiry přiměl smrti lidí nestíhat.

-----
³⁷⁾ O Ixionovi viz výš p. 28.

³⁸⁾ Když měl zemřít Admetos, syn Feretův, král ve Ferách v Thessalii, přemluvil Apollon Sudičky (Moiry), aby Admetovi život prodloužily, jestliže někdo jiný uvolí se zemřít za něho. Učinila to jeho choť Alkestis, kterou však od smrti osvobodil Herakles. Apollon, zabiv kdysi v zlosti Kyklopy, odsouzen byl od Dia konati otrocké práce u Admeta. Ježto Admetos choval se k němu uctivě, odměnil se mu později za to naznačeným způsobem.

Apollon.

Což není správně dobře činit citeli,
zvláště tehdy, je-li pomoci mu potřebí?

Náčelnice sboru.

Ty's dávné meze pravomoci podvrátil
a vínem ošálil jsi staré bohyně.

Apollon.

Však brzo ve sporu tom podleheš a jed
svůj budeš soptit, protivníkům neškodný.

Náčelnice sboru.

Když v prach mne šlapeš, stařenu, tak mlád
jsa sám,
chci posečkat a slyšet rozhodnutí pře;
neb váhám ještě město stihnout hněvem svým.

Athena.

Jest na mně pře té rozhodnutí konečné.
Já na Orestův prospěch přiložím svůj hlas;
neb nemám matky, z níž bych byla zrozena,
a ve všem k mužům kloním se vši duší svou,
jen sňatku nechci; docela jsem otcova.
A proto budu méně cenit ženy smrt,
jež muže zavraždila, domu ochránce.
I rovnost hlasů osvobodí Oresta.
Nuž z osudí již rychle hlasy vysypte,
vy ze soudců, jímž dána tato úloha!
(Dva soudcové vysypou z obou osudí hlasy na oltář a třídí je.)

Orestes.

Ú Foibe Apollone, jak se skončí pře?

Náčelnice sboru.

Zda patříš na to, černá Noci, matko má?

Orestes.

Ted' život nebo smrt mne čeká v oprátce.

Náčelnice sboru.

A nás zas další úcta nebo pohroma.

Apollon.

Jen řádně hlasy vysypané sčítejte
a spravedlivě roztříd'ujte, přátelé!
Neb nepozornost působí tu velké zlo,
a spásou domu může být hlas jediný.

Athena

(přidávajíc svůj hlas).
Jest osvobozen muž ten viny krvavé;
neb jest si roven počet hlasů obojích.

Orestes.

Ó Pallado, jež můj jsi zachránila dům,
ty's v otcovskou mě zemi, z níž jsem vypuzen,
zas uvedla; i řekne leckdo z Hellenů:
»Zas na otcovských statcích bydlí argejský
ten muž, jež Pallas spasila a Loxias
a třetí onen všemohoucí ochránce.«

Ten nad smrtí se otce mého slitoval,
 když viděl, kdo se ujímají matky mé.
 Já nyní půjdu v domov svůj, však zemi té
 a tvému lidu na všechen čas budoucí
 a na věky se zavazují přísahou,
 že nikdo, kdo mé země řídit bude loď,
 sem nepřitáhne s vojskem, k boji hotovým.
 My sami, ač již v hrobě ležet budeme, ³⁹⁾
 je neodvratným odstrašíme nezdarem;
 neb kdo by tuto přísahu mou rušili,
 těm v cestu položíme hrozná znamení
 a nechut, že je taký podnik omrzí.
 Však přísahy-li budou dbát a stále ctít
 to město Palladino věrným spojenstvím,
 tu s větší se jim nakloníme milostí.
 Žij blaze, ty i lid tvůj, v městě sídlící!
 Kéž v zápasech vám neuniká nepřítel
 a spása vás vždy provází a vítězství!
 (Odejde. Apollon zmizí.)

Sbor.

Ach, ach!
 Ó bohové vy mladší, v prach zašlápli
 a z rukou jste mi staré řády vyrvali.
 Já nebohá jsem zneuctěna. Prudký jal
 mě hněv. Odplatou
 však jed z prsou svých v ten kraj vychrlím,
 až vše otravný ten dešť zahubí.

-----
 39) Verš tento a následujících sedm jsou asi pozdější
 přídavek.

On plísni půdu zasáhne, a každý list
 i plod zničí, mor
 pak zemi stihne vražedný. To msta má, msta!
 Ach, žel! Co si počnu?
 Mám zlou vsutku metlou
 se stát občanům?
 Ach, ach! S hanbou žal stihl nás,
 nešťastné dcery Noci!

Athena.

Mně uvěřte a těžce toho neneste!
 Vždyť nejste přemoženy! Hlasů rovností
 dle pravdy, ne k tvé hanbě, soud jest vynesén.
 Však Diova tu skvělá byla svědectví,
 a kdo dal věštbou radu, sám též svědkem byl,
 že nemá škody za ten čin mít Orestes.
 Vy ⁴⁰⁾ nezlobte se, neúrody neplodíte
 a nechrlíte zhoubných jedu krůpějí,
 jež zžirají a ničí všechen zárodek.
 Já slibuji vám slavně, že, jak slušno jest,
 v té zemi sídla dojdete i útulku,
 a u skvoucích že krbů trůnit budete
 i úcty těchto občanů mých požívat.

Sbor.

Ach, ach!
 Ó bohové vy mladší, v prach zašlápli
 a z rukou jste mi staré řády vyrvali.
 Já nebohá jsem zneuctěna. Prudký jal

-----
 40) Po »Vy« jsou v rukopisech slova asi nepravá: »těžkým hněvem
 nestíhejte země té a«.

mě hněv. Odplatou
 však jed z prsou svých v ten kraj vychrlím,
 až vše otravný ten dešť zahubí.
 On plísni půdu zasáhne a každý list
 i plod zničí, mor
 pak zemi stihne vražedný.
 To msta má, msta! Ach, žel! Co si počnu?
 Mám zlou vskutku metlou se stát občanům?
 Ach, ach! S hanbou žal stihl nás,
 nešťastné dcery Noci.

Athena.

Vždyť nejste zneuctěny! Jsouce bohyně,
 těch sídel lidských v prudkém hněvu neničte!
 Já důvěru mám v Dia, a nač třeba slov?
 I o klíčích vím k síni, z bohů jediná,
 v níž pod pečetí uzamčen jest jeho blesk.
 Však toho není třeba. Ty mne poslechni,
 a jazykem svým smělym nepronášej slov,
 z nichž ten je prospěch zemi, že v ní zhyne vše.
 Ztíš chmurné vlny hněvu hořkého a věz,
 že ctěna budeš, jsouc mi družkou v sídle mém.
 Až budeš příště dostávati prvotín
 té širé země, obětí to za sňatku
 a dítek požehnání, schválíš radu mou.

Sbor.

To já strpět mám?
 Mám já, pravěká ta moc, v podsvětí
 se krýt, vyvrhel

vší cti zbavený? Ó hněv soptím, hněv
 a vztek! Běda, ach
 Ach, ach! Jaký žal mi hrud' proniká!
 Slyš, o matko má, Noci,
 můj hněv! Odvěkých mých práv zbavila
 mne lest bohů zlá. Jsem nic, holé nic.

Athena.

Ty's starší, proto hněvy tvé ti odpustím.
 Jsi v mnohých věcech jistě moudřejší než já,
 však také mně Zeus bystrý rozum uštědřil.
 Až v cizí kraje zavítáte, po zemi
 té zatoužíte. Tu vám dávám předpověď.
 Neb větší slávu přinese mým občanům
 čas budoucí. Ty v čestném sídle bytující
 v těch místech, kde má svatyni svou Erech-
 theus, ⁴¹⁾

tak ctěna budeš žen i mužů průvody,
 jak nikdy by tě neuctíval jiný lid.
 V mém kraji nerozsévej vášní krvavých, ⁴²⁾
 jež rozpalují mladých mužů útroby,
 že jako vínem zpiti šílí zuřivě,
 ni občanů mých k boji jako kohouty
 mi nedráždi a v srdce svárů domácích
 jim nevštěpuj, v nichž směle vraždí druhu druh.
 Buď za hranicí válka. Snadno nastane,
 a v ní ať vzplane mocná touha po slávě.

-----
 41) Erechtheus byl attický heros, jehož svatyně stála na hradě blízko chrámu Athenina.

42) Verš ten a následujících osm jsou jistě pozdější vložkou.

Však doma boje kohoutů si nepřejí.
A toho se ti dostat může ode mne.
Čiň dobro, dobra dojde, jménu dobrému
se těš a v zemi bohumilé úděl měj !

Sbor.

To já strpět mám?
Mám já, pravěká ta moc v podsvětí
se krýt, vyvrhel
vší cti zbavený? Ó hněv soptím, hněv
a vztek! Běda, ach!
Ach, ach! Jaký žal mi hrud' proniká!
Slyš, ó matko má, Noci,
můj hněv! Odvěkých mých práv zbavila
mne lest bohů zlá. Jsem nic, holé nic.

Athena.

Však neustanu k dobrému ti raditi,
bys neřekla snad, já že, mladší bohyně,
jsem tebe, starší, spolu s města občany
z té země nectně, nehostinně vyhnala.
Však je-li svatá Přemluvy ti velebnost,⁴³⁾
mých slov tě dojde sladká, konejšivá moc.
Nuž zůstaň tedy! Nechceš-li však zůstatí,
ne právem stíhala bys město hněvem svým
neb záštím, nebo škodou jeho občanstvo.
Vždyť plným právem můžeš míti úděl svůj
v té zemi, úcty požívajíc na věky.

-----
⁴²⁾ Po tomto verši je v rukopisech mezera dvou veršů v překladu nenaznačená.

Náčelnice sboru.

A jaké sídlo dáš mi kněžno Atheno?

Athena.

Je prosto všeho neklidu. Jen přijmi je!

Náčelnice sboru.

A přijmu-li je, jaká čeká mne tam čest?

Athena.

Že bez tebe dům žádný vzkvétat nebude.

Náčelnice sboru.

A k té tak velké moci ty mne povzneseš?

Athena.

Kdo ctít tě bude, tomu přineseme zdar.

Náčelnice sboru.

A to mi zaručíš též na veškeren čas?

Athena.

Co nechci splnit, slibovati nemusím.

Náčelnice sboru.

Jak zdá se, okouzlíš mě; ustává můj hněv.

Athena.

V té zemi sídlíc, získáš si tak přátele.

Náčelnice sboru.

Čím, myslíš, tedy zemi této žehnat mám?

Athena.

Čím šlechetné si sama zjednáš vítězství.
Nuž přej jí, co klín země, mořské rosy tuň
i nebe skýtá. Nechat libý větrů dech
tím krajem vane v jasné záři sluneční;
ať plodností i země oplývá i skot
a blahobytem stále daří občany,
a nevyhyne ani sémě smrtelných.
Však bezbožníky raděj země vyháněj!
Neb jako zahradníku jest mi vítáno,
když spravedlivých také plevel nedusí.
To tvůj jest úkol. Já zas toho budu dbát,
by v slavných bojích krvavých si vítězné
mé město úctu zjednávalo u lidí.

Sbor.

Ochotna jsem bydlit spolu s Palladou,
nepohrdnu městem tím,
kteréž sám i všemohoucí Zeus i Ares ⁴⁴⁾
za hrad bohů pokládá,
jež je strážcem oltářů
božských, skvostem hellenským.
Blahosklonnou předpověď
činíc městu, přeji mu,
by vše, co prospívá mu k blahu, v hojnosti

-----
⁴⁴⁾ Ares byl bůh války.

mu z lůna země vábila
jasná záře sluneční.

Athena.

Ten ráda činím svým občanům vděk,
že bohyň jsem sbor těch mocných, jichž hněv
lze nesnadno smířit, v ten přijala kraj.
Jest svěřen jim úřad, by řídily los,
jenž lidem jest dán.
Kdo nezkusil sám, jak těžký jich hněv,
ten neví, kde zdroj je života ran;
neb hříchové předků ho ženou v jich moc,
a třeba i hlučně jim odpíral, přec
jich zuřivý hněv
ho tichou záhubou drtí.

Sbor.

Nikde nevaň vítr, stromům škodící,
- tu vám milost slibuji -,
vedra žár, jenž rostlin puký ničí, hranic
nepřekračuj země té.
Nešiš se v ní hrozná snět,
zkázonosná úrodě.
Země živiž bujný brav,
ten pak po dvou jehňátkách
měj v dobu určenou. Nechť stále poklady
jsou země šťastně nabytým
darem bohů vítaným.⁴⁵⁾

-----
⁴⁵⁾ Naráží se na bohaté stříbrné doly attické.

Athena.

Zda slyšíte vy, jimž svěřena stráž
jest města, ten slib? Věru velikou moc
má Lítice ctná i u bohů těch,
již v podsvětí dlí, i u lidí. Těm
zde na světě los jich určuje tak,
že některým ples a jiným zas pláč
jen slzavý v životě dává.

Sbor.

Kéž vám ani předčasná
z houba mužů nemaří!
Dejte dívkám půvabným
docházet sňatků, vy bohové, v jichž je to moci,
i vy, ó Sudičky,
zrozené matkou mou
bohyně, po právu vše
rozdělující, vy domu
každého družky a v každé
době jevící svou moc
spravedlivě, z bohů ctěné nad' jiné!

Athena,

Věru velmi se těším, že přízní svou
tak daříš můj kraj.
I Přemluvy moc si chválím; neb ta
tak sílila mocně mých výmluvnost úst,
že zuřivý jejich jsem zlomila vzdor.
Však zvítězil Zeus, jenž řečnictví dar
nám dává. Tak náš
se závod šlechetný skončil.

Sbor.

Přeji vám, by nevřela
nikdy v městě občanská
vzpoua, nenasytná zla.
Krvě svých občanů černé ať nepije země,
a pomstou puzena
nežádej odplatou
od obce nových zas vražd!
Za lásku láskou ať opět
splácejí ve shodě družné,
nechť i v záští svorní jsou.
Odvrátit lze takto lidem mnohou strast.

Athena.

Kdo rozvahu má, ten nalezne slov
těž smířlivých dost.
Ty hroživé tváře, jak na nich lze zřít,
mým občanům velký teď slibují zisk.
Jsouť laskavy k vám; vy laskavě vždy
je chovejte v úctě, a dojdete cti,
že řídíte vlast
i město dle pravdy a práva.

Sbor.

Blaženě, blaženě v bohatství žijte hojném,
blaženě, o měšťané,
sídly s Diem sdružení, ⁴⁶⁾
milí milé panně té,
rozvážliví v pravý čas.

-----
⁴⁶⁾ Zeus ctěn byl i na hradě i jinde v Athenách.

V Palladině ochraně
váží si vás otec váš.

(Z chrámu Athenina vystoupí její kněžky s různými oběťmi a s pochodněmi.)

Athena.

Bud' blaze i vám; však třeba mi jít
a ukázat dřív, kde bude váš stan.
Těch průvodkyň světlo nás posvátné ved'!
Nuž sejděte, obět až velebná vzplá,
v svůj podzemní byt ⁴⁷⁾ a zdržujte tam,
co zemi je zhoubou, a dařte ji tím,
co prospěšno ke zdaru obce.
Ty, Kranaův lide, ⁴⁸⁾ jenž v moci své máš
to město, jdi v čele a hosty své ved'!
Jich šlechetný čin
nechť občanstvo šlechetně splatí!

Sbor.

Blaženě, blaženě -- dvakráte takto volám -
každý žij, kdo v městě tom
Palladině obývá,
ať to bůh či smrtelník.
V úctě zbožné mějte nás,
hosty své, a života dočkáte se šťastného.

-----
⁴⁷⁾ Lítice pod jménem Eumenid měly v Athenách svatyni mezi hradem a Areopagem, v níž byla jakás skalní propast, domnělé jich sídlo.

⁴⁸⁾ Kranaos, heros, pokládán byl za starého krále attického.

Athena

(postaví se v čelo zástupu).

Měj díky za ta žehnající slova svá!
Již provodím tě v záři jasných pochodní
v ty skrýše v hloubi země spolu s družinou
svých služek, které střepou mého obrazu.
A učiním tak právem; neb váš slavný sbor
je celé země Theseovy ozdobou.⁴⁹⁾

-----
i žen a dětí: také stařen zástupy,
jež nachovými rouchy budou oděny.
Nuž s úctou provod'te je v záři pochodní,
by, hosty jsouce země, přízeň měly k ní
a vzkvétat daly příště jejím občanům.

(Průvod se hne. Napřed kráčí Athena, za ní její kněžky s oběťmi, soudcové a sbor Lític. V předu i po stranách nesou pochodně.)

Průvod.

Vstupte již v sídlo své, staříčké dcery
Noci, velebné, mocné, v tom průvodu slavném.
Tich bud' nábožně všechn lid!

V pravěké sestupte sluje a mějte
sídlo, úctou a oběťmi obzvláště ctěné.
Tich bud' nábožně všechn lid!

K zemi majíce přízeň a milost,
za námi spějte, bohyně mocné.

-----
⁴⁹⁾ Po těch slovech je v textu delší mezera, kterou i souvislost tohoto verše stává se nejasnou.

Na cestě planiž vám pochodní žár.
Již v jásání dejte se plesné!

Za ty pocty lid Palladin přízně
veškeré od vás požívej. Osud
takto a vševědný stanovil Zeus.
Již v jásání dejte se plesné!

(Všichni odejdou).
